

tenten van het N. I. v. A. en van de N. O. v. A., voor zoover zij reeds vrijstelling hadden verkregen of examen in eenig onderdeel reeds met goed gevolg bij hun Vereeniging hadden afgelegd vóór den datum, waarop het gefedereerd examen tot stand komt.

Het Bureau der Examens is bevoegd aan assistenten van de Nederlandsche Organisatie van Accountants gedurende de jaren 1926—1928 toe te staan van de volgorde der examens af te wijken.

De assistenten van de Nederlandsche Organisatie van Accountants, die niet vrijgesteld zijn van het Examen Algemeene Ontwikkeling, die het Examen in Economische Geschiedenis hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het onderdeel Geschiedenis van het examen Algemeene Ontwikkeling. Ditzelfde geldt voor het examen Aardrijkskunde voor hen die het examen Economische Aardrijkskunde hebben afgelegd.

Zij, die bereids bij de Nederlandsche Organisatie van Accountants hebben afgelegd het examen in Handelsrekenen en Handelstechniek of van dat examen ingevolge dit reglement zijn vrijgesteld, zijn vrijgesteld van het onderdeel Algebra en Rekenkunde van het examen Algemeene Ontwikkeling.

Zij, die bereids bij de Nederlandsche Organisatie van Accountants het examen in Belastingrecht met goed gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het onderdeel c van het examen Recht van dit Reglement.

Art. 29

Assistenten van het Nederlandsch Instituut van Accountants, die bij het in werking treden van dit reglement het examen in het vak Recht van het Nederlandsch Instituut van Accountants met goed gevolg hebben afgelegd, zijn verplicht tot het afleggen van een aanvullend examen in Belastingrecht (onderdeel C van het vak Recht van dit Reglement) alvorens tot het onderdeel D van het examen in het vak Accountancy te kunnen worden toegelaten.

Van het in de voorgaande alinea bedoelde aanvullings-examen zullen zijn vrijgesteld, zij, die vóór het in werking treden van dit Reglement het examen in onderdeel C van het vak Accountancy bij het Nederlandsch Instituut van Accountants met goed gevolg hebben afgelegd.

AANHANGSEL

(zie Art. 25)

Gelijkgesteld met de diploma's bedoeld onder I van Art. 22 worden:

- a. Het eind-diploma van de Kweekschool voor de Zeevaart;
- b. Het diploma van adelborst eerste klase;
- c. Het eind-diploma der Koninklijke Militaire Academie;
- d. Het eind-diploma van den Hoofdcursus.

Gelijkgesteld met de diploma's bedoeld onder 2 van Art. 21 worden:

- a. Het eind-diploma eener middelbare handels-dagschool met 4 jarigen cursus;
- b. Het eind-diploma van de Handelsschool der Algemeene Winkeliersvereeniging te Amsterdam.

Voorts wordt vrijstelling verleend voor:

De vakken F, G en H van het examen Algemeene Ontwikkeling aan hen, die in het bezit zijn van het diploma van klerk bij een der departementen van algemeen bestuur.

De vakken E, G en H van het examen Algemeene Ontwikkeling aan hen, die in het bezit zijn van de hoofdaete.

Het vak E aan hen, die in het bezit zijn van de akte M.O. Boekhouden (K XII).

Het vak F aan hen, die in het bezit zijn van de hoofdaete met bevoegdheid om les te geven aan een school voor M.U.I.O.

Het vak G en H aan hen, die in het bezit zijn van de akte Lager Onderwijs.

De genootschappen bedoeld onder 4 van artikel 21 zijn:

- a. Vereeniging van Leeraren in Boekhouden,
- b. De vereenigingen „Mercurius”, „Vooruit” en „Paciolo”.
- c. De Nationale Bond van Handels- en Kantoorbedienden.
- d. De Federatie van Handels- en Kantoorbedienden.
- e. De Nederladsche Vereeniging tot bevordering der Handelswetenschappen.
- f. De vereeniging van Leeraren in de Handelswetenschappen.
- g. Het Instituut van Handelonderwijs in Nederlandsch-Indië.

Dit reglement treedt dit jaar in werking.

Het bureau zal binnenkort nog nadere bijzonderheden als overgangsbepalingen enz. publiceeren.

NIEUWE RICHTLIJNEN VOOR HET BEDRIJFSLEVEN

(slot)

De schrijver haalt met instemming het woord aan van Lenin, dat één Ingenieur meer waard is dan tien communisten en merkt op, dat met het in beslag nemen der productiemiddelen de nood en de ontevredenheid der arbeiders nog niet worden opgeheven, doch dit integendeel een vermindering der productie tengevolge heeft.

Wat in Rusland is gebeurd bewijst dit: Es dürfte dem überfeinerten Europa doch etwas stärker auf die Nerven fallen, wenn hier Millionen von Menschen verhungern würden.”

Tegenover den toestand in Europa wordt die in Amerika gesteld. Een sociale questie in eigenlijken zin is daar niet, dank zij den welstand der bevolking: „Der Arbeiter, der die Möglichkeit hat, im Automobil auszufahren, um sich die gewünschten seidenen Oberhemden einzukaufen, kämpft auf keinen Barrikaden um die Menschenrechte”.

Hoe zakelijk in de Vereenigde Staten in het algemeen de houding der „Labor Unions” is, illustreert de schrijver door de mededeeling, dat de vakvereenigingen aan de ondernemingen, die hare eischen inwilligen, merken verkoopen, een soort handelsmerken, om dan met al de middelen, die haar ten dienste staan, propaganda voor het gebruik van de daarmede gemerkte artikelen onder haar leden te maken.

Dit neemt dan niet weg, dat men ook in Amerika de symptomen waarneemt van eenzelfde ontbindingsproces als zich in Europa voltrekt. Amerika is het land met de geringste traditionele gebondenheid. In het bijzonder neemt in het leven der Amerikaanse dames de weelde en de verkwisting steeds grooter plaats in. „Man studiere die Einstellung der Amerikanischen Frauenwelt und man weiss, wo Amerika's eigentliche Probleme liegen.”

In tegenstelling met vroegere tijden, waarin de beschaving het privilege van de bezittende klassen was, wier behoeften door den arbeid der lagere klassen werden bevredigd, stellen in Europa deze laatste thans steeds hoogere eischen van behoeftebevrediging. Dientengevolge ontstond in de algemeene huishouding der Maatschappij een tekort, dat om verschillende redenen niet door verhooging der productie kon worden vereffend.

In Amerika daarentegen steeg de door de toenemende productie-intensiteit verwekte welstand in overeenstemming met het peil der behoeften der bevolking. Terwijl de Europeesche Industriestaten bij toeneming der behoeften der bevolking aan een verminderde voortbrenging leden, werd de Amerikaanse handelsbalans meer en meer actief, tengevolge waarvan reusachtige hoeveelheden kapitaal, in den vorm van kredieten en actieve deelneming aan ondernemingen, in het buitenland stroomden.

Hoe zal de verdere ontwikkeling zijn? Niets moeilijker dan het schatten van den invloed van bewegingen der massa. Ook al heeft men haar richting juist gezien, het tempo der ontwikkeling aan te geven blijft in hooge mate onzeker. Men mag veronderstellen, dat ook in Amerika de vakverenigingen in de eerste jaren nog verdere eischen zullen blijven stellen en het loon langzaam de stijgende levensbehoefte der arbeiders zal volgen. De strijd, dien dit medebrengt, zal echter als zuiveren belangenstrijd worden uitgevochten, zonder sociale uitbarstingen in Europeeschen geest. Ook is het mogelijk, dat zich ook onder de Amerikaanse arbeiders in toenemende mate een arbeidsmoeheid zal toonen en eens de intensiteit der Amerikaanse productie zal aantasten. De productiefactor-arbeid zal stellig in den toekomstigen kostprijs der Amerikaanse producten nog stijgen, doch eveneens in hooge mate door vèrstrekkende verbeteringen in de bedrijfsmethoden, door zuinige inrichting en opening van nieuwe hulpbronnen worden opgewogen. Zeker is het echter, dat in afzienbaren tijd een vermindering der intensiteit der Amerikaanse productie niet is te verwachten — integendeel, de curve zal zich waarschijnlijk nog gedurende langen tijd in opgaande richting bewegen.

Hierop legt de schrijver nadruk:

Amerika, het land dat tevoren groote afnemer van Europeesche industrie-producten was, ontwikkelt zich steeds meer tot actieven industrieelen exporteur.

„Allein durch die Gunst seiner natürlichen Lage ist es auf vielen überseeischen Märkten als Lieferer den europäischen Industriestaaten erheblich überlegen. Man betrachte nur einmal die Vorzüge, die Amerika schon vom verkehrstechnischen Standpunkt aus genießt, in sofern es z.B. in der Belieferung der gesamten amerikanischen Kontinents wegen seiner in Vergleich zur europäischen Konkurrenz erheblich kürzeren Verkehrsweges einen beträchtlichen Vorsprung in den Frachten und der Lieferzeit hat. Die Vorteile, die es wegen seines im Inneren des Landes befindlichen Kraftereservoirs an Naturschätzen voraus hat, hatten wir schon berücksichtigt; ebenfalls seine verhältnismässig hemmingslose innere Entwicklung, die nicht mit ähnlichen sozialen Schwierigkeiten zu rechnen hat wie die europäische Produktion”.

De schrijver ziet zeer goed in, dat niettegenstaande de betrekkelijke onafhankelijkheid van Amerika ten opzichte van het bedrijfsleven het toch ook weder eng met Europa verbonden is en een ernstige verstoring der internationale handelsbetrekkingen ook op het Amerikaanse bedrijfsleven een verderfelijken invloed zou uitoefenen.

Rechtstreeks afhankelijk van Europa acht hij de U.S. wegens den export van landbouwproducten, waarvoor zij een buitenlandse afnemer niet kunnen missen. De vermindering van den uitvoer daarvan sedert 1921 berokkent den Amerikaanschen farmer groote schade. De vermeerdering der welvaart, die in de V.S. algemeen in de industrie wordt gezien, valt den Amerikaanschen boerenstand niet ten deel. De farmer beklagt zich er over, dat, niettegenstaande vérgaande invoering van machines, de loonen te hoog zijn in verhouding tot de lage prijzen der producten. Men hoopte, dat Europa weder als afnemer van

landbouwproducten als voorheen zou optreden. Doch deze verwachting zal niet worden vervuld. „Die grosse Umschichtung der weltwirtschaftlichen Verhältnisse wird die europäischen Industriestaaten kaum jemals wieder befähigen, in alter Stärke als Abnehmer amerikanischer Agrarerzeugnisse aufzutreten”. Voorzover dit tot nu toe is geschied, is het te danken aan de verleende kredieten. De Amerikaanse landbouw heeft te rekenen met een chronisch tekort aan afneming, want de kredieten kunnen niet altijd duren en de bevolkingsvermeerdering dekt in de verte niet de exportvermindering.

Tengevolge van dezen toestand is de binnenlandsche markt overvoerd met landbouwproducten, waardoor de prijzen worden gedrukt en het bedrijf te geringe winst afwerpt. De vermindering van de welvaart in Europa, dat vroeger met zijn industrieproducten als koper van landbouwproducten in Amerika optrad, heeft dus, terwijl de industrie aldaar zich reusachtig ontwikkelde, den boerenstand schade berokkend.

„Das ist der weltwirtschaftliche Hintergrund der Amerikanischen Farmerbewegung, die zur Zeit eines der schwierigsten innerpolitischen Probleme der Vereinigten Staaten darstellt.”

„Es ist charakterisch für die kapitalistische Produktion, dass sie *hemmingslos* ist, zoo begint de schrijver het volgende hoofdstuk..... so lang nur irgend wie noch eine Absatz — und damit eine Gewinnchance vorhanden ist..... Ist der Innenmarkt eines Landes mit den betreffenden Produkten übersättigt, so ergibt sich als natürliche Folge dass die in Frage kommenden Industrien..... nach Exportmöglichkeiten drängen..... Das Exportgeschäft der Vereinigten Staaten ist in den letzten Jahren ständig gewachsen und hat beträchtlichen Nutzen abgeworfen. Trotzdem beherrscht der Ruf nach immer stärkerem Export die Amerikanische Wirtschaftswelt. Es gibt hier kein Halt. Jede Stockung wird als Krise empfunden. Mit unheimlicher innerer Notwendigkeit spannt sich die Amerikanische Wirtschaftsmacht um die Erde.”

Nu heeft echter het Amerikaanse uitvoeroverschot, dat in 1924 bijna een milliard dollars beliep, een problematische keerzijde. Ten opzichte van de problemen, die in dezen tijd de internationale betalingsbalans stelt zal de wetenschap der economie veel moeten „unlernen”. Met de oude theorie omtrent het evenwicht der betalingsbalans, dat door goudverscheppingen wordt hersteld, komt men niet meer uit. De verschillende landen zijn tezamen aan Amerika ongeveer negen milliard dollar schuldig, ongerekend de tien milliard, die de Amerikaanse Regeering in den oorlog heeft voorgeschoten. Voor de rente en voor het jaarlijksch overschot der handelsbalans moeten de andere landen in hoofdzaak goederen (en diensten-V.) leveren. Tegenover zulke bedragen beteekent de goudvoorraad niets meer.

De moeilijkheid, die zich hier voordoet is, dat slechts zeer bepaalde fabrikaten van hooge waarde nog zonder sterke concurrentie van Amerikaanse zijde en eenige grondstoffen, die Amerika niet bezit, zooals kali en gummi, door Europa kunnen worden geleverd.

De invoer van chemikaliën, medische instrumenten, Thuringesch speelgoed, modekleeding en zekere producten van fijn staal beteekent niet veel tegenover het reusachtig saldo, dat wegens den Amerikaanschen export te vereffenen valt. Dit zou slechts door levering van massa-productie kunnen geschieden, doch juist in de vervaardiging van deze is de Amerikaanse industrie de Europeesche verre vooruit, waarbij dan nog rekening is te houden met de kosten van transport. Bovendien, moge al Amerika als handelsstaat inzien, dat het noodig is voor zijn handelsbalans, goederen te betrekken uit het buitenland, de

industrielen, die persoonlijk onder den invoer van goedkoopere goederen zouden lijden, zullen zeer energiek voor het handhaven der beschermende rechten weten op te treden, gelijk men tot heden met succes heeft gedaan.

Het ligt voor de hand, dat de geweldig groote saldi, die zich bij de Amerikaanse Banken vormen, den rentevoet daar te lande drukken en er dientengevolge een toenemende belangstelling bij het Amerikaansch publiek ontstaat voor de buitenlandsche leeningen, die in New-York worden uitgegeven.

Interessant is hetgeen de schrijver zegt over de gesteldheid van het belegend publiek. „Bei der Unterbringung dieser Anleihen ist die Psychologie des Amerikanischen Bankkunden zu berücksichtigen, der viel autoritätsgläubiger ist als zur Zeit etwa der deutsche und der mehr wagt. Man studiere daraufhin einmal die Prospekte von jüngst in New-York aufgelegten Anleihe, sie lesen sich wie ein Gedicht von Heinrich Heine. Das Hauptgewicht ist vielfach auf das Bildmaterial gelegt. Man weiss, dass der durchschnittliche Amerikaner plastische Vorstellungen haben will und keine Zahlen. So waren z.B. in einem Prospekt über die Obligationsanleihe eines bayrischen Kraftwerkes neben den Ueberlandzentralen die schönsten Schlösser Bayerns und die hervorragendsten Banken Münchens abgebildet. Der finnische Meisterläufer Nurmi machte allein durch sein Erscheinen eine nicht zu unterschätzende Propaganda für die Unterbringung finnischer Anleihen“.

Deze naïeve geestesgesteldheid heeft het Amerikaanse publiek duur moeten betalen, daar het vele millioenen aan leeningen, die in Duitschland zoo goed als waardeloos waren, tegen hoogen prijs heeft gekocht.

In den laatsten tijd, zegt de schrijver, nemen de gevallen toe, waarin Amerikaanse belanghebbenden tot direkten aankoop van Duitse ondernemingen overgaan om ze gedeeltelijk in vertikale richting met de eigen ondernemingen te vereenigen. Doordat de loonen in Europa veel lager zijn dan in Amerika zien de Amerikaanse Industrieelen er voordeel in, de organisatie van hun bedrijven tot in Europa uit te strekken. Men heeft hier met het voortschrijden der wereldhuishoudelijke bedrijfsorganisatie van uit het Amerikaanse leven te doen, die zich op reusachtige wijze uitbreidt. Duitschland betaalt op het oogenblik zijn invoersaldo, dat in 1925 ten minste vijf milliard goudmark beliep voor een goed deel, enerzijds met de Amerikaanse kredieten, anderzijds met de substantie van zijn bedrijven.

Alle pogingen om een „Ueberfremding“ der Duitse Volkshuishouding te voorkomen stranden op den algemeenen nood, waarin zekere ondernemingen, die anders te gronde zouden gaan, het als haar redding moeten begroeten, door Amerikaanse groepen te worden opgenomen.

De schrijver is van meening, dat voor de vorming van nieuwe kapitalen — voorwaarde voor de verdere ontwikkeling der industrie — de verdeling van het eigendomsrecht aan de ondernemingen van beslissende betekenis is.

Is een onderneming in het bezit van een of van weinige personen, dan vindt er een sterke kapitaalvorming plaats en komt deze grootendeels aan de productie ten goede. Dit is de toestand, die in Amerika nog in hoofdzaak bestaat. Bij de Europeesche ondernemingen heerscht daarentegen sedert lang een sterke „Demokratisierung der Wirtschaft“, d.w.z. een verdeling der aandelen onder een groot aantal personen. Hoe groot dit aantal is, des te grooter zal het deel der winst zijn, dat voor consumptie wordt gebruikt.

De aanwas van het kapitaal in één hand is in de V.S. vaak zoo geweldig, dat het eenvoudig onmogelijk is, de uitbreiding der onderneming daarmee gelijken tred te doen houden.

Typisch is hier weder de Ford Motor Cy. Ford ondervindt deze moeilijkheid, enerzijds door den prijs van zijn product te verlagen, anderzijds door de loonen der arbeiders te verhoogen. Vroeger ontlastten de eigenaars zich van hun te veel aan kapitaal door schenkingen ten algemeene nutte: „In jener Zeit wurden die Unternehmungen viel profitsüchtiger, d.h. mit weniger Rücksicht auf Arbeiter und Konsumenten geleitet. Die moderne Wirtschaftsführung Henry Fords hat hier durch den harmonischen Ausgleich, den sie schafft zwischen Kapitalansammlung und Industrieentwicklung geradezu segensreich gewirkt. Das soweit verbilligte Produkt dient einem breitesten Konsumentenkreis“.

De groote bezitsverdeling, die uit den leider-eigenaar, die in de hoogste mate bij het bedrijf is geïnteresseerd, een aangestelden directeur maakt, die de bende van op winst beluste aandeelhouders achter zich bespeurt, komt, naar de meening van den schrijver, aan de leiding niet ten goede; zeker niet wat haar vervoortuizendheid en vastheid betreft. Wie zich niet in dien zin een „fähiger Kopf“ toont, wordt ontslagen. De beslissingen der leiding zijn te dien opzichte in hooge mate afhankelijk van de aandeelhouders (die Kapitaleite), die vóór alles winst willen zien. Daar zij in het algemeen de onderneming in het geheel niet kennen is hun de gezonde ontwikkeling van haar voortbrenging — ook uit het oogpunt der volkshuishouding — onverschillig.

Dat de arbeid in de V.S. tegenwoordig meer geëerd is dan vroeger, is geen gevolg van de „Demokratisierung der Wirtschaft“, doch van het eendrachtig optreden der Vakvereeningen. De arbeider tracht en zal steeds trachten, de hoogste loonen uit de onderneming te halen. De schrijver verwacht, dat op den duur de geweldige expansiedrang der Amerikaanse industrie zal verminderen om plaats te maken voor toestanden van duurzamer evenwicht. Een algemeene welstand, een hoog opgevoerde levensstandaard, zal minder energie beschikbaar stellen voor een grensloze verdere ontwikkeling der industrie. In afzienbaren tijd zal dit echter nog niet zoo zijn; het zijn echter voor Amerika mogelijkheden, terwijl Europa daarvan zelfs niet kan droomen. In tegenstelling tot Amerika tereen de Europeesche industrieen, in het bijzonder de Engelsche en Duitse, in hooge mate in.

De schrijver toont wederom oog te hebben voor de werkelijk drijvende machten van den modernen tijd als hij zegt, dat de politieke ontwikkeling meer dan ooit afhankelijk is van wereldhuishoudelijke noodzakelijkheden. Men dwaalt, wanneer men meent de verschillende staten tegen elkander te kunnen uitspelen als waren zij in zich gesloten volkshuishoudingen, waar over hare regeeringen vrij kunnen beschikken. De wereldoorlog is de laatste poging geweest, om de afzonderlijke naties als militaire en volkshuishoudelijke eenheden voor langeren tijd samen te vatten.

Dat bleek — en dan nog onder heftige verstoringen der inwendige structuren — in het geheel slechts mogelijk door het opteren der in de samenleving opgehoopte volkshuishoudelijke energieën. De oorlog heeft voor de landen van Europa tot gevolg gehad het verlies van hun volkshuishoudelijk prestige en heeft voor hen internationale verplichtingen geschapen, die chronisch dreigden te worden.

„Die im Friedensvertrag von Versailles festgelegten Kriegsschädigungssummen waren abstrakte Zahlen, beziehungslos auf ein Stückchen geduldiges Papier geschrieben. Aufgesetzt war der ganze Vertrag noch im Stile der alten Politik, die wirtschaftlich in sich geschlossene Staatskomplexe gegen einander ausspielen will. Mit dem Wissen, welches der Friedensvertrag über das Wesen der internationalen Zahlungsbilanz aufweist, dürfte heute kein Student mehr vor einen halbwegs ernst zu

nehmenden Professor der ökonomischen Wissenschaft hintreten, um sich prüfen zu lassen: er würde durchfallen?!

Feit is, dat iedere levering op rekening van het herstel, die naar Frankrijk ging, bijna automatisch werd en wordt begroet met het luidruchtig verzet van den daarbij betrokken tak der industrie. De eerste vrucht, die Engeland van den boom der overwinning plukte, was de benadeeling zijner industrie door de Deutsche inflatieprijzen. Erger nog voor dat land is de expansie van Amerika en de industrialiseering van landen, die vroeger slechts grondstoffen leverden. De sociale crisis, die in nauw verband met den afzeterisis opkwam, heeft haar hoogtepunt nog lang niet bereikt.

Een ander gevolg van den oorlog is het prestigeverlies der staten. De aanvangen daarvan liggen reeds in de toestanden vóór den oorlog, toen er ook reeds strijd tusschen het besef der volksceenheid en de huishoudelijke (wirtschaftliche) belangen der groepen bestond. Sedert den oorlog vallen de volken meer en meer in groepen uiteen, waarin het privaathuishoudelijk belang de overhand heeft: „Es handelt sich um eine *Sprengung der Staaten durch die Wirtschaft*“. Onderwijl de regeeringen onder elkander over een zekerheidspact onderhandelen, confereren terloops de industrieën en sluiten zich meer en meer tot groote Europeesche syndicaten aaneen. Daar deze noodzakelijk zijn voor het voortbestaan van gene behoort hun de toekomst. Tegenover deze belangen zijn alle zekerheidspacten papier. Terwijl de politieke cliques der onderscheiden naties met elkander strijden, breidt de „huishoudelijke“ eenheid zich ongemerkt uit.

De oorlogsschadevergoeding is een fiasco gebleken. Ook het Dawesplan. Het is ontworpen vanuit het standpunt van den bankier, die slechts getallen ziet, doch niet genoeg rekening houdt met de „productiontechnische“ gevolgen der betalingen voor de betrokken landen.

Overschrijving tot betaling van schulden kan Duitschland slechts doen als zijn handelsbalans actief is en dat kan slechts worden bereikt door concurrerende leveringen op groote schaal aan het buitenland. De muren der beschermende rechten, die allerwege worden opgericht, zijn daaraan niet bevorderlijk. Dawesplan en beschermende handelspolitiek zijn onverzoenbare tegenstellingen.

„Die Schutzzollwelle, die heute durch die Welt geht, mutet an wie ein Rückwärtstasten nach dem Althergebrachten, wie eine krampfhaftige Verteidigung einer Position, nur um sich für den Augenblick zu sichern, während sich doch die weltwirtschaftliche Gesamtlage grundlegend verändert hat. Es ist als habe man noch nicht den Mut zu der gänzlich neuen ökonomischen Begriffswelt, die nötig ist, um die ungeahnten internationalen Währungsprobleme zu bemeistern, die am Horizont emporsteigen. Auch in Amerika gibt es heute schon kritische Stimmen, die darauf hinweisen, dass das Land seine Schutzzollmauern abbauen müsse, da es nicht bis in die Ewigkeit weitergehen könne, dass es sich den Ueberschuss seiner Handelsbilanz in Gold bezahlen lasse“.

In zijn slotwoord vraagt de schrijver waarvoor men in Duitschland in politiek opzicht eigenlijk vreest. De reusachtige militaire maatregelen, die Frankrijk neemt zijn reeds thans niet meer evenredig aan zijn volkshuishoudelijke kracht. De financiële toestand van Frankrijk is troosteloos. De wereldhuishouding laat niet met zich spotten. Het militaire apparaat zal het land meer en meer ten val worden. De financiële basis der Europeesche staten, die bij een eventueele nieuwen oorlog betrokken zouden zijn, is naar Amerika verlegd; de kansen, dat de „Schlacht der Zukunft“ ooit zal worden gevoerd, zijn uiterst gering.

Ook in Engeland nemen de binnenlandsche moeilijkheden toe. Door de bolshewistische besmetting der vakverenigingen is een bres geslagen in de vastheid van het Staatsgebouw en de vloed van volkshuishoudelijke noodden verlamt de regeering meer en meer. Men vechte in Duitschland niet tegen schaduwen. De ware problemen zijn van volkshuishoudelijke aard; zij zouden grootendeels blijven bestaan, ook als de onmogelijke politieke verhoudingen geregeld waren. Wat vóór alles noodig is: oog voor de werkelijkheid „Tatsachensin“..... „Der Geist der Sachlichkeit.....“ muss wieder zu Worte kommen..... Es hat keinen Zweck, das Weltgeschehen auf das Koordinatensystem des eigenen Privatgeschmackes zu beziehen und danach entweder gutzuheissen oder zu verdammen..... Alle Kritik, die einen bestehenden Zusammenhang verurteilt — nur weil er dem ureigensten Privatinteresse des Kritikers zu widerläuft — ist unfruchtbar. Die Mehrzahl aller Kritiken, die an wirtschaftlichen Verhältnissen geübt werden, ist so geartet.“

De noodlottige ontwikkeling der dingen kan slechts worden gestuit, wanneer het inzicht, dat dit tot iederen prijs en onmiddellijk geschieden moet algemeen werd en de houding van leiders en massa ging bepalen. Met, dat de schrijver dit zegt, spreekt hij er echter zijn twijfel over uit, of inzicht den loop van het volkshuishoudelijke leven wel werkelijk kan beïnvloeden. De verschillende sociale groepen laten zich daardoor nauwelijks leiden. Zoolang de mogelijkheid bestaat, op de oude wijs verder te leven, zal men het doen. De arbeider zal eischen blijven stellen, de ondernemer verder huishouden in den ouden stijl, zonder zich om de fundamenteele veranderingen der wereldhuishouding te bekommeren, het geldkapitaal zal in den strijd om eigen machtspositie „Orgien feieren“.

Door den socialen haat worden heden nog geweldige krachten nutteloos verspild. Het heeft geen zin meer, elkander wederkeerig in slaap te wiegen omtrent de volkshuishoudelijke vooruitzichten.

Het zorgeloos voortleven als in een roes zal voor een bezonnen levenswijze moeten wijken. Nuchterheid is thans in Duitschland meer noodig dan pathos. Slechts zóó zal men de moeilijkheden kunnen te boven komen, waarvoor het thans levend geslacht zich door een hard noodlot ziet gesteld.

„Man beherrscht sein Schicksal, indem man es erfüllt“.

C. VERWEY

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

Red.: ABR. MEY en JAMES POLAK

UITWERKING OPGAVE No. 32

(Onderzoek in strafzaak wegens verduistering).

Amsterdam, 24 Januari 1927

Den Edelachtbaren Heer Rechter Commissaris belast met de behandeling van Strafzaken bij de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam den Heer Mr. A. C. de Graaf te Amsterdam.

i.z. Openb. Min. contra P. Smits.

Edelachtbare Heer,

Ingevolge uwe opdracht van 2 Dec. 1926 No. zijn door ondergeteekende onderzocht de stukken, hem daarbij overgelegd.

Ad vraag 1.

Was er op 24 Sept. 1926 een tekort in verdachte's kas en hoo groot?